

TEDENSKA PRILOGA

PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Trst, 2. julija 1950

Št. 25 - Leto II.

„Dan slovenske kulture“

Manifestacija bratstva in enotnosti vseh zamejskih Slovencev

Slovensko demokratično prebivalstvo Tržaškega ozemlja, Slovenske Koroške, Goriške in Slovenske Benečije je na »DAN SLOVENSKE KULTURE« v Trstu manifestiralo svojo skupno voljo, da utrjuje enotnost vse slovenske kulture in da čuva povezanost s socialistično kulturo matičnega naroda, ki se gradi na načelih narodnoosvobodilne borbe v svobodni domovini. Napredna slovenska kultura se je med zamejskimi Slovenci v žilavi borbi proti vsem sovražnikom napredka z vztrajnim delovanjem in mobilizacijo najširših ljudskih množic krepko učvrstila in iz dneva v dan zavzema večji obseg.

»Dan slovenske kulture« pomeni v ljudsko prosvetnem delovanju zgodovinski dogodek. Na ta dan se je v skupni kulturni manifestaciji spojila volja vseh slovenskih zamejskih prosvetnih organizacij, ki se ne bodo nikdar odtrgale od celotnega razvoja in napredka slovenske kulture. Ta manifestacija je hkrati pobuda za razširitev in poglobitev naprednega prosvetnega delovanja med vsemi zamejskimi Slovenci.

Slovenske prosvetne organizacije y zamejstvu se bore za spo-

štovanje pravic in za enakopravnost slovenskega jezika, za slovensko šolstvo in za svoboden razvoj slovenske kulture, ki jo s fašističnimi metodami zavirajo zapadni imperialisti, italijanski in nemški sovinsti, kominformistični izdajalci demokratičnega gibanja in razni lažnivi demokrati. Poudarjamo pa, da se slovenska prosveta svobodno razvija na jugoslovanskem področju Tržaškega ozemlja in da uživa podporo ljudske oblasti.

Slovensko - hrvatska prosvetna zveza za Tržaško ozemlje, Slovenska prosvetna zveza za Slovensko Koroško, Zveza prosvetnih društev za Goriško in Slovensko Benečijo, slovenski prosvetni delavci pozivajo vse zamejske Slovence, da okrepijo svoje prosvetno delovanje, da se strnejo okrog svojih naprednih prosvetnih organizacij in da uresničijo načela, ki bodo privedla do zmage zahtev vseh zamejskih Slovencev.

NAJ ZIVI ENOTNOST SLOVENSKE KULTURE, DOKUMENT NERAZDRUŽLJIVOSTI SLOVENSKEGA NARODA !

Smrt fašizmu !

Svoboda narodu !

V Trstu, 11. junija 1950.

Delež KP Italije pri likvidaciji odporniškega gibanja

V Italiji je delovno ljudstvo v bližnji zgodovini že večkrat junaško šlo v boj za svoje pravice. Posebno partizansko gibanje v drugi svetovni vojni v severni Italiji je bilo dokaz takega junaštva.

V tem odporniškem gibanju je imela Komunistična partija Italije okrog 40 odst. partizanskih enot, socialistična stranka samo pet do šest, sodelovale pa so še: akcijska stranka, ki je bila druga po moči v partizanski borbi (bila je eksponent drobne in srednje buržoazije in tesno povezana z angleško obveščevalno službo), demokratična stranka, ki se je iz poznatih grupic razvila proti koncu vojne v organizacijo okrog 50 enot, in liberalna stranka, ki je bila brez večjega stvarnega vpliva, razen v krogih kapitalistov, ki so igrali na dvojne karte.

Kaj je danes ostalo od krvave in junaške borbe italijanskih demokratičnih množic, od pozicij, ki so si jih priborile? Skoraj nič. Niti delavci, niti kmetje se niso približali ciljem, zaradi katerih so sodelovali v oboroženem odporu. Ostal je le borbeni duh. Ta borbenost, ki se je porajala in razvijala predvsem v severni Italiji, v predelih pod nemško okupacijo, se odraža danes v močnem stavkovnem gibanju ter boju kmečkih delavcev za zemljo in v rastočem odporu proti informbirojevski politiki KPI. Bilanca borbe italijanskih demokratičnih množic pove, da na čelu borbe ni bilo pravega vodstva in jasno pokaže oportunitizem italijanske komunistične partije.

Bivši partizani pred sodišči

Najbolj žalostno poglavje v zgodovini zadnjih let borbe demokratičnih množic Italije je »proces proti gibanju odpora«, ki ga je uspela organizirati in voditi italijanska reakcija. Junaki, ki so bili pripravljeni žrtvovati svoja življenja za resnično svobodo svoje domovine, končujejo danes na sodiščih in v ječah. Pri tem jih v mnogih primerih pušča na cedilu vodstvo KP Italije.

Stranka «Uomo qualunque», v kateri so se takoj po vojni zopet začeli zbirati bivši fašisti, je »ideološko« utemeljila proces proti gibanju odpora. Tako se glasi ta utemeljitev: »Partizani so sicer izvedli nekatere izolirane herojske podvige, pa tudi mnogo zločinov, njihova organizacija, pa tudi sam »Korpus prostovoljcev svobode«, je obstajala samo na papirju, ne pa v resnici. V pravem smislu in brez pogršk so prispevale k

osvoboditvi regularne sile vojske, velika in drobna buržoazija, ki je rešila industrijo in zmanjšala grozote državljanske vojne. Tako je torej italijanska reakcija označila bivše partizane za zločince. To stališče profašistične «Uomo qualunque», ki naj bi diskreditiralo partizansko gibanje in pridobitve oboroženega boja, si je osvojila vsa italijanska reakcija. Ta platforma je služila reakciji, da je začela vlačiti pred sodišče bivše partizane kmalu potem, ko so morali na poziv lastne komande dati svoje orožje Angloamerikancem.

V znamenju tisočev procesov proti posameznim partizanom, kakor tudi celim skupinam — decembra 1944 je bilo okrog 5000 bivših antifašističnih borcev v zaporih — se je začel »proces proti gibanju odpora«.

Likvidiranje fašističnih postojank označujejo za »povzročanje škode nad državno imo vino in ropanje vojnih skladišč«

Proti koncu maja se je začel v Luzzeri proces proti skupini 182 antifašistov, ker so se že leta 1942 junaško uprli fašistični oblasti. Takrat so ob priliki delavskih demonstracij antifašisti tega malega mesta v južni Italiji zasedli sedeže krajevne fašistične organizacije in komande karabinerjev in jih zažgali. Vse obtožene so konec leta 1944 osvobodili kot zatortje protifašističnih demonstracij. Toda italijanske oblasti so to skupino revolucionarnih delavcev, med katerimi je več žena, sedaj zopet postavili pred sodišče »zaradi materialne škode, prizadejane državnim imovini« in zaradi »ropanja vojnih skladišč«. Izid tega procesa še ni znan.

Posebno značilen je tudi proces proti garibaldincem, ki je bil letos sredi januarja v Bresci v severni Italiji. Skupina partizanov je obtožena umora nekaterih voditeljev »ozopovskih brigad« (med ozopovci so bili tudi izraziti fašisti in provokatorji), kar naj bi se zgodilo med okupacijo leta 1944. Proces je bil po štiridnevni razpravi odložen za nedoločen čas.

Ta dva procesa sta le delež široke reakcionarne kampanje. V tej kampanji so začeli stari fašisti dvigati glave in se zbirati. Procese pa spremlja tudi divja profašistična propaganda in teroriziranje bivših partizanov.

«Obesiti partizana za noge in tolči ga s pestmi in nogami, ni izredno težko mučenje»

Sporedno z rastočo kampanjo proti bivšim partizanom so začeli v Italiji izpuščati fašistične vojne zločince. Italijanska reakcija je preklicala obsodbe fašistov iz leta 1945 in 1946 in ustavila procese z utemeljitvijo, da so obtoženci reševali italijansko ljudstvo pred Nemci s tem, ker niso izzivali nacistov in tako preprečili represalije.

25. julija 1946 pa je izšla zakonska uredba o amnestiji vojnih zločincev, neofašistov — in partizanov. Zakaj takšna formulacija, je razumljivo, saj je vsaj reakcija osvojila platformo profašistične «Uomo qualunque», da so tudi partizani «zločinci». Očitna je tu težnja, da z zakonsko odredbo skušajo kompromitirati bivše borce, ki jih postavljajo v isto vrsto s fašističnimi zločinci. Antifašistično borbo hočejo izenačiti s fašističnim terorjem. Nesramno zagovarjanje fašističnih zločincev kaže določilo v tej zakonski uredbi, da morejo biti zaprti in postavljeni pred sodišče samo tisti, ki so krivi «izredno težkih mučenj». Po tem dekretu pa «ni izredno težko mučenje obesiti partizana za noge in ga tolči s pestmi in nogami». Amnestije pa je deležen tudi tisti fašistični oficir, ki je po zasliševanju ujete partizanke ukazal svojim legionarjem, naj ji zvezani in zavezanimi očmi store silo drug za drugim.»

Kako daleč gre rehabilitacija fašističnih zločincev, kaže primer oprostitve bivšega Mussolinijevega maršala Grazianija. Iz zapora pa so bili izpuščeni tudi Valerio Borghese, komandant fašističnih edinic «10. MAS», znanih po svojih zločinih, visoki komisar Ljubljane Emilio Grazioli vojni zločinec Roata in mnogi drugi.

«Umerjenost» KPI v protifašistični borbi

Kje so vzroki, da je ofenziva italijanske reakcije povzročila takšno škodo demokratičnemu razvoju? Kompromisarstvo in oportunistem voditeljev KPI, ki ima svoje korenine že davno prej, sta prispevala velik delež, da je prišlo do takega stanja.

Da v pogojih fašistične okupacije, kot je bilo to v drugi svetovni vojni, ni mogoče uspešno izvesti revolucije po klasični marksistični formuli s stavkami in bojem v mestih na barikadah, je praksa dokazala. Gverilska vojna s pravilno perspektivo razvoja v armado in hkrati v graditvijo ljudske oblasti, je prinesla v Jugoslaviji zmago ljudski revoluciji. V Italiji pa so komunistični voditelji mislili drugače. Ceprav je bila njihova taktika zadrževanja proletariata v mestih napačna in je ko nastala samo buržoaziji, še danes brez sramu zagovarjajo svojo nepako. Roberto Battaglia je hvalil v «Zgodovinskem vprašanju gibanja odpora», da so bile v Italiji «edine stavke nacionalnega značaja v Evropi pod fašističnim jarmom». Taka taktika je pomenila obdržati proletariat v mestih v pasivnosti, zaradi česar je bila reakcija zelo zadovoljna. Danes pa ni mogoče tega tudi drugače oceniti kakor strah voditeljev KPI pred orožjem. Antifašistična borba v Italiji je bila v neposrednem kontaktu z našo osvobodilno borbo in voditelji KPI so poznali našo borbo, niso pa hoteli izkoristiti izkušenj naše borbe, nitj je niso priznavali za pravilno.

Vodstvo gibanja odpora v severni Italiji (CLNAI) je delalo kot koalicija petih političnih strank, vsaka s svojimi partizanskimi enotami. Voditelji KPI so mislili, da bodo v taki situaciji dosegli vodilno vlogo z diskusijami in parlamentariziranjem. Tako parlamentariziranje pa je rodilo le to, da je bil s pristankom KPI postavljen za vrhovnega komandanta vseh partizanskih enot Raffaele Cadorna. Kdo je bil Cadorna, najbolje kaže njegovo poročilo Randolphu Churchillju, v katerem pravi med drugim:

«V samem CLNAI je do letos vladala pohvalna sloga, za katero se moramo zahvaliti dvema dejstvom: diplomatski spretnosti predsednika in umerjenosti komunističnega člana ter prenašanju na glavno komando najbolj zapletenih spornih vprašanj; kakor na primer vprašanja praktičnega vodstva partizanske borbe». To pa dovolj jasno pove, kakšen je bil uspeh parlamentariziranja voditeljev KPI z buržoazijo, na katere «poštenost» so se voditelji KPI zanašali.

Namesto borbe, pogajanja za stolčke

V CLNAI in CLN so v glavnem diskutirali o tem, kdo bo bodoči župan ali prefekt v tem ali onem kraju, ki ga je bilo seveda treba šele osvoboditi. Takšno politiko so nadaljevali odgovorni funkcionarji KPI tudi v južnem delu Italije po zasedbi po zapadnih zaveznikih. Tam je bila formirana buržoaznoparlamentarna vlada, v katero so šli tuji predstavniki KPI. Razumljivo je, da je buržoazija tolerirala zastopnike KPI v vladi, saj je s tem odvrčala vodstvo KPI od dosledne revolucionarne borbe. Voditelji KPI pa so si slepo domišljali, da bodo zmagali na gladkem parketu parlamentarne «demokracije». Niso razumeli ali niso hoteli razumeti, da buržoazija ni tako radodarna, da jim bo prijateljsko poklonila oblast v državi.

Taktiko in namene buržoazije, ki je dobivala direktive iz Zahoda, opisuje sam Cadorna: «Angleži niso želeli razvoja vstaje na širokih ljudskih osnovah, temveč dobro informativno mrežo in manjše število tehnikov, dobro izurjenih za sabotaze. Gibanje se je razvijalo samo od sebe, hranila sta ga nemški teror in mržnja proti neofašistom, podpirale pa so ga politične stranke. Ko je bilo gibanje že v razvoju, so ga skušali Angleži, ki imajo oster realistični čut, ki je vedno osnova njihovih odločitev, podrediti sebi. Ker so se opekli na vročih izkušnjah v Jugoslaviji in Grčiji, so z budnim očesom kontrolirali vse dogodke, bodisi s številnimi vojaškimi misijami ali pogoji za oskrbovanje z orožjem in raznim drugim materialom. Moja misija je bila v Severni Italiji torej popolnoma v skladu z njihovimi pogledi, ker je bilo treba zagotoviti izključno samo vojaško partizansko akcijo, brez kakršnega koli političnega vpliva, ali najmanj, kar je bilo potrebno, treba je bilo uravnovesiti različne politične težnje». Takšna je bila težnja buržoazije. Kaj pa vodstvo KPI? Ali ni očitno capljalo za to linijo buržoazije, ker je podcenjevalo oboroženo gverilsko vojno in se «pripravljalo na stavke v tovarnah in boj na barikadah v mestih. Zahodni krogi so se okoristili z «vročimi» izkušnjami v Jugoslaviji, vodstvo KPI pa je te izkušnje ignoriralo. Zahodni krogi so z vso pozornostjo spremljali razvoj in oborožen boj partizanskih enot v severni Italiji, vodstvo KPI pa ga je podcenjevalo. Krogi na zahodu niso želeli razvoja vstaje na širokih ljudskih osnovah, tudi vodstvo KPI se je zadovoljilo s koalicijo v CLN, se pogajalo za stolčke in ni preneslo boja proti težnjam, ki jih opisuje Cadorna, med ljudske množice in ni gradilo enotne ljudske fronte. Tudi so dejstva. Če voditelji KPI tega niso znali ali niso hoteli, je končno vseeno. Borbeno razporeženje ljudstva so neodgovorno puščali na cedilu.

Kapitulacija s sodelovanjem voditeljev KPI - partizani morajo oddati orožje

Da bi laže razumeli, zakaj danes tako uspeva italijanski reakciji škodovati demokratičnemu razvoju kljub revolucionarnosti množice, je treba omeniti udeležbo voditeljev KPI pri razorožitvi partizanov.

Cadorna opisuje, kako je polkovnik Rippi, ki je bil koordinatork pri generalu Clarku za dejavnost «Special forces» in OSS sporočil načrt zavezniške komande: «Napotiti in koncentrirati partizanske enote v 30 do 40 taborišč, nato dobiti potrebna sredstva, da se te enote odpočijejo, nasitijo in oblečejo; izročiti eventualna potrdila in denarne nagrade; odvzeti orožje. Ta doba, v kateri bi bili partizani napotenj na svoje domove, bi lahko trajala tri do štiri tedne».

Enotno organizirana oborožena ljudska vojska bi bila eden glavnih pogojev za očuvanje pridobitev partizanske vstaje in nadaljnji razvoj ljudske oblasti. To so vedeli krogi na Zahodu in to je vedela domača buržoazija, posebno pa so se tega bali razni fašistični ostanki. Zato je bilo treba razorožiti partizane. To se je zgodilo takoj po kapitulaciji nacistične Nemčije.

Se takrat, ko je bila partizanska borba v severni Italiji na vrhuncu, so se komunistični predstavniki Giancarlo Pajetta (ki danes posebno zgovorno agitira za priključitev STO k Italiji) in Mauro Scoccimarro pogajali za razorožitev partizanov.

Scoccimarro, minister za okupirana ozemlja v novi vladi, je v glavnih črtah potrdil zavezniški načrt razorožitve partizanov. Zahteval je samo, naj bodo partizani vključeni v novo italijansko vojsko. Tako je vodstvo KPI kapitulantsko pristalo na zavezniške pogoje.

Kot posledica tega je bil nadaljnji razvoj preganjanja bivših partizanov. Leta 1946 so bili odvzeti partizanskim komandantom vojaški čini, pozneje pa je začelo ministrstvo za vojsko čistiti armado od «elementov gibanja odpora», prav tako policijo. Ta pot se končuje za bivše partizane že nekaj časa pred sodišči in v zaporih.

Komunistični voditelji hočejo prikazati poraze za «zmage»

Resolucija Informbiroja je dala potuho najrazličnejšim oportunistom in izdajalcem. Ta informbirojevska kampanja trdi tudi, da so bili in so v Jugoslaviji sami gestapovci in špijoni v Partiji in da naša Partija ni ničesar storila. Za italijansko komunistično partijo pa trdijo v Moskvi, da je storila zelo veliko. Ni čudno torej, da si upajo informbirojevski ideologi v Italiji sedaj brez sramu trditi, da so bili porazi demokratičnega gibanja v Italiji zmage.

Giorgio Amendola piše v avgustu 1948 v «Rinascita»: Vstaja je po dolgi herojski poti zmagovito dosegla svoj cilj. Kakšna zmagava pa, se mora začudeno vprašati vsak bivši partizan v Italiji?

Roberto Battaglia pravi v «Zgodovinskem vprašanju gibanja odpora», da je «hitro preusmerjanje ljudske vstaje na severu ter uvajanje normalnih razmer tehnično gotovo perfektno uspelo». Torej je tudi za Battaglia pomenila razorožitev partizanov «tehnično perfektno uspelo» akcijo. Tudi on trdi, da je pomenil eden najtežjih porazov italijanskega revolucionarnega gibanja — zmago.

Zopet smo torej priča, kako gre vodstvo Italijanske partije svojo pot, revolucionarnost množic in resnica pa drugo.

Bivši borci so prepuščeni samim sebi

«KPI je prisilila demokršćansko stranko na maksimum koncesij: široko uvajanje partizanov v policijo, denarno nagrajevanje partizanov, dodeljevanje vojnih pokojnin». Tako je pisal Battaglia lani maja v «Rinascita». Tu je treba pripomniti, da so v Italiji kmalu nato «očistili» policijo od pristašev odporiškega gibanja, denarna nagrada pa je znašala po predlogu Scoccimarra leta 1945 1000 lir na osebo. Vodstvo KPI misli, da je tako plačalo borce ter jih sedaj lahko prepusti usodi.

Da je to res, kaže še posebno že omenjeni proces v Brescii 46 partizanov je bilo obtoženih, da so med vojno ubili vodje ozopovskih belih band v Porzusu v Benečiji in da so se borili pod komando IX. korpusa JA, pod komando «Tita, ki je streljal za tem, da pripoji Jugoslaviji italijansko Furlanijo». S procesom so hoteli diskreditirati partizansko borbo sploh, še posebno pa sodelovanje italijanskih partizanov z jugoslovanskimi enotami, pri katerih so našli pomoč v boju proti fašizmu in za oblast ljudstva. KPI je tudi v tem primeru sekundirala reakciji, puščala pa garibaldince na cedilo. «Unità» je le s kratkimi sporočili obveščala svoje bralce o poteku procesa, pomagala pa je reakciji s tem, da je skupaj z njo napadala Jugoslavijo. Zopet sta se torej srečali informbirojevska in reakcionarna propaganda na istih pozicijah. Ni treba še posebej pojasnjevati, da so vedeli voditelji KPI, pa tudi reakcija, da so se garibaldinci borili za interese italijanskega delovnega ljudstva in ne za «prijajitev» kakšnega italijanskega ozemlja k Jugoslaviji. Jugoslavija je zahtevala in zahteva samo slovensko zemljo in nima imperialističnih pohlepev po tuji zemlji.

Na procesu v Brescii tudi nista hotela zagovarjati obtoženih partizanov komunistični poslanec Gullo in senator Terracini, ki sta drugače običajno nastopala kot zagovornika obtoženih partizanov. Niti nista spregovorila v parlamentu o tem sramotnem procesu, kar bi bila njuna dolžnost.

Zopet v gozdove

Linija prepuščanja partizanov usodi sega precej nazaj.

Ko se je razbohotil reakcionarni teror proti bivšim partizanom, so si partizani sami organizirali zaščitne skupine, ki so branile bivše borce pred nasiljem policije ter raznih terorističnih band. Posebno so se udejevalovale te zaščitne skupine pred in povolitvah leta 1946. Vodstvo KPI pa je proti tem skupinam ostro nastopilo in jih je uspelo razbiti.

Teror je bil neznošen. Oktobra leta 1946 so garibaldinci Piemonta in Ligurije znova demonstrativno odšli v gozdove in se zbrali v brigade. Zahtevali so, naj reakcija preneha s terorjem proti njim in naj vlada sprejme njihove formacije v vojsko. Po dvajsetih dneh je vodstvu KPI zopet uspelo odvrniti bivše partizane od njihove akcije, ko jim je dalo razne obljube, ki nikoli niso bile izpolnjene. Zopet primer, kako gre borbeno ljudstvo svojo pot, vodstvo KPI pa služi reakciji. Kje so korenj take politike KPI?

Ali se je vodstvo KPI pokoravalo delitvi interesnih področij?

Cordell Hull je pisal v svojih spominih, kako je bilo oktobra 1944, ko sta Churchill in Eden obiskala Moskvo. Takrat so se sporazumeli za vpliv Sovjetske zveze in Velike Britanije v nekaterih državah in sicer v odstotkih takole: 75:25 ali 80:20 v Bolgariji, Madžarski in Romuniji, v Jugoslaviji pa 50:50. V načelu je bila torej potegnjena s tem «železna zavesa» med Vzhodom in Zahodom, ki je rezala omenjene države. Italija je bila po tej delitvi logično na zahodni strani.

Giorgio Amendola je pisal v «Rinascita»: «CLN so prevzeli vso oblast, katero so nato na osnovi mednarodnih dogovorov moralno prepustiti zavezniškim komandaturam». Doslej niso bili nikjer objavljeni «mednarodni dogovori», ki bi to določali. Upravičeno domnevamo torej, da je bilo pakiranje KPI z buržoazije v Italiji posledica delitve interesnih področij na «Vzhod» in «Zahod». Izdaja odporiškega gibanja po KP Italije je v skladu z moskovsko linijo, ki so jo svetovali iz Moskve tudi nam (naj bi sodelovali z Mihajlovičem). Iste sadove kot v Italiji je rodilo pakiranje z buržoazijo tudi v Franciji. Posebno značilen primer likvidacije odporiškega gibanja pa smo imeli leta 1949 v Grčiji.

Ravnanje vodstva KPI pomeni agenturno politiko za tuje sile. Ta velja za dobo oboroženega odpora kakor danes. Voditelji KPI so postavljali sporazumevanje z eksponenti domačih in tujih imperialističnih krogov pred dosledno borbo. Njihova poslušnost ruskemu državniškemu birokratizmu pa je znana. Posebno se izraža zadnje čase v primeru Trsta, ko so zavrgli pozicije sporazuma Tito - Togliatti in trobijo to, kar jim odredijo v Moskvi.

Odpor proti izdajalski politiki KPI

Del ital. partizanov, ki so se udeležili nar.-osvob. borbe Jugoslavije, je bil izključen iz ANPI-ja, nekateri pa so izstobili sami, ker se ne strinjajo z informbirojevsko kampanjo proti

Jugoslaviji. Italijanski partizani, borci divizije «Garibaldi», brigade «Italia» in drugih enot, ustanovljajo združenja prijateljev Titove Jugoslavije. Odpor proti agenturni politiki KPI je vsak dan močnejši. Razumljivo je, da so med prvimi v tem gibanju tisti italijanski borci, ki so imeli priliko spoznati dosledno in odločno borbo jugoslovanskih narodov s svojo Partijo na čelu, tako v času oborožene borbe kot danes. O tem pričajo mnoge izjave neustrašenih italijanskih demokratičnih borcev.

Izdajalska politika italijanskih informbirojevcev je preveč očitna, da bi jo mogli vedno skrivati. Zato, ker prepuščajo bivše partizane reakcionarnemu terorju, ker sklepajo «sindikalna premirja» mimo borbenosti delavcev, ki zahtevajo večji kos kruha, in zaradi drugih izdaj demokratičnih množic Italije, bo delovno ljudstvo tudi z njimi enkrat obračunalo.

BOJ ZA MIR, DEMOKRACIJO IN SOCIALIZEM JE ISTOVETEN IN NEDELJIV

(Nadaljevanje in konec)

Vprašanje teh odnosov ni tako preprosta stvar, stvar, ki bi lahko zanimala, oziroma ki se tiče samo njih samih, t. j. samih socialističnih držav, ali bolje povedano držav, ki grade socializem. Ne, to vprašanje je velikanskega pomena z internacionalističnega stališča. Pravilno postavljanje medsebojnih odnosov na določeni etapi, ko imamo poleg socialističnih tudi kapitalistične države, ko so na svetu še nacionalno zatirani narodi, ko vidimo še brezobzirno kolonialno podjarmljanje itd., na tej etapi družbenega razvoja v svetu morajo biti odnosi med državami, ki grade socializem, urejeni tako, da bodo ohrabрили vse, zlasti pa male narode, v boju za njihovo nacionalno in socialno svobodo in enakopravnost. Ti odnosi morajo biti zgled ali bolje povedano spodbuda za nadaljnji razvoj socializma v svetu, ne pa, da razvoj zavirajo».

V teh besedah se zrcali marksistično-leninistična koncepcija nadaljnje borbe na svetovnem torišču za preobrazbo družbe, za rešitev civilizacije, za zmago socializma. Kako globoko in konkretno pojmovanje sedanje etape mednarodnega razvoja in naloge svetovnega revolucionarnega delavskega gibanja je v teh besedah! Kolikor leninskega takta, optimizma in vere v revolucionarne sile zatiranih in izkoriščanih narodov vseh držav! Te besede bolj nazorno kakor kar koli drugega kažejo, kako važen je boj KPJ proti revizionizmu.

To, da v VKP(b) in v komunističnih partijah Informbiroja

izgubljajo revolucionarne perspektive, ker so se njihova volja in akcije podredile zunanji politiki Sovjetske zveze, najbolje dokazuje, kako globoko so že zašli v revizionizem. Lenin je pisal o tem, da je vse bistvo revizionizma najbolje izraženo v bernštajnanskem geslu — cilj nič, gibanje je vse. Pod pritiskom «kritike» Varga in njemu počobni znanstveniki, ki so za oceno svetovne situacije prej pisali ekonomske in politične analize o stanju kapitalizma govore zdaj, da so izhodišče takšne analize koristi sovjetske države. Zato se marksistična veda v Sovjetski zvezi onemoglo vrti v začaranem krogu, ko ocenjujejo povojni razvoj in sedanjo mednarodno situacijo. Zadostuje vzeti v roke zadnje letnike «Boljševika», «Voprosi ekonomiki», «Voprosi filozofii» in druge vodilne revije, pa se bomo prepričali, kako v njih alj mlatijo prazno slamo z doktrinarsko-citatorskim prežvekanjem zastarelih resnic in tez, ali se servilno prilizujejo tistim, ki mislijo, da so nezmotljivi v svojih ocenah položaja v posameznih državah in da jim nihče ne sme ugovarjati, alj pa čedalje bolj odkrito zagovarjajo revizionistično pojmovanje najosnovnejših načel marksizma-leninizma. Kakor so nekoč revizionisti tipa Bernstein govorili — cilj je nič, gibanje je vse, tako tudi sovjetska ekonomska veda oznanja kot svoje načelo: država je vse, mednarodna osvobodilna borba proletariata za strnoglavljenje kapitalizma pa nič.

Kam je zapeljal sovjetsko znanost takšen revizionizem, zgrajen na velikodržavnih in hegemonističnih načrtih sovjetskih voditeljev, dokazuje informbirojevska ocena svetovnega polo-

Naše v znanem poročilu Zdanova v Varšavi. To zdaj najbolj vidimo. Tu so prevladovali koristi velike države nad koristmi mednarodnega boja proletariata. Takšna analiza svetovnega položaja je bila potrebna, da bi spravili komunistične partije Informbiroja na pozicije svoje brezpogojne podreditve vodstvu Sovjetske zveze. Treba jih je bilo prepričati o tem, da je vojna nevarnost neposredna, da nameravajo ZDA kmalu spraviti pod svojo komando ves kapitalistični svet, da se obrisi ultraimperialističnega ameriškega bloka dokončno formirajo in da socialističnim državam in najvažnejšim komunističnim partijam v Evropi torej ne kaže nič drugega, kakor da svojo akcijo popolnoma podrede razlogom sovjetske diplomacije in potrebam sovjetskega generalštaba. Kako napačna, nekonkretna in nemarksistična je ocena Zdanova mednarodnega položaja in perspektiva povojnega razvoja kapitalizma, dokazuje dejstvo, da revolucija na Kitajskem kot posledica osvobodilne borbe največjega naroda na svetu sploh ni omenjena. Drugo važno dejstvo je nepravilen odnos v presoji pomena nastanka dežel ljudske demokracije na splošno, ljudske revolucije v Jugoslaviji pa še posebej. Za podkrepitev predstave o dozdevnem ameriškem «ultraimperializmu» je značilna teza o tem, da so si ZDA podredile Veliko Britanijo, ki so ji «zvezale roke in noge». Do takšnih «ocen» so pač morali priti, saj je imelo takšno poročilo pred očmi cilje velikodržavne diplomacije, ne pa cilje vskladenja akcije enakopravnih socialističnih držav in komunističnih partij, ki morajo vedno imeti pred očmi koristi vseh zatiranih in izkoriščanih vsega sveta.

Ko bi voditelji Sovjetske zveze le količkaj upoštevali, da je Lenin v svojem delu «Država in revolucija» poudarjal, kako zelo važna je borba delavskega razreda proti kapitalistom za njegovo osvoboditev, da pomeni demokracija enakost in enakopravnost (čeprav samo formalno), da demokracija strne revolucionarni razred proti kapitalizmu in da mu omogoča razbiti na drobne koščke, izbrisati s sveta buržoazijo, ne bi nikoli padli tako globoko, da imenujejo največje dejanje v Evropi po Oktobrski revoluciji stvar Gestapa in gestapovcev in da razglase najbolj demokratsko državo na svetu za fašistično!

Toda tudi pred sramotno o resolucijo sovjetski voditelji niso razumeli velikanskega pomena naše Ljudske fronte kot pridobitve demokracije, skovane v pogojih boja proti fašizmu, v pogojih po «preusmeritvi v svetovni politiki», «koraka naprej v imperializmu», o čemer je govoril Lenin, in po «zgodovinskem prelomu», o katerem je govoril v zvezi z zmago fašizma v Nemčiji Dimitrov na VII. kongresu Komunistične internacionale. Kako zelo pri sovjetskih vođiteljih in znanstvenikih «zastaja potek misli za potekom stvari», pričajo tiste analogije iz «Pisem CK VKP(b)», kjer je poudarjena paralela med našo Partijo in našo Ljudsko fronto ter likvidatorsko politiko menjševikov iz časov prve ruske revolucije leta 1905.

Prav nič čudnega ni, da tudi na mednarodnem tistišču delajo takšne analogije in na podlagi njih podcenjujejo mednarodno demokratično javnost ali podcenjujejo OZN, v kateri vidijo nekakšno drugo izdajo Društva narodov. Pozabljajo pa na razliko v svetovnem položaju po prvi svetovni vojni, ki je bila razbojniška in roparska, in drugi svetovni vojni, ki je bila v svoji osnovi osvobodilna. Društvo narodov je bilo ustanovljeno kot instrument imperialističnih sil, da bi očuvalo roparski mir in organiziralo kontrarevolucije v Evropi. Nedavno stališče teh OZN, iz katerih so se sovjetski diplomati umaknili, kar sovjetskih predstavnikov v Varnostnem svetu in drugih komitetih OZN, iz katerih so se sovjetski diplomati umaknili, kar pomeni omalovaževati svetovno demokratično javnost in nade, ki jih ta javnost polaga za OZN in vztrajno borbo predstavnikov demokratičnih sil v njej, dokazuje, da so koristi Sovjetske zveze kot velike države in njena igra v odnosih velesil popolnoma potisnile ob stran koristi svetovne fronte miru in demokracije, da so zasenčile koristi in perspektive mednarodnega gibanja za mir.

Ze samo zaostajanje misli za zgodovinskim potekom stvari, sama zgrešena ocena mednarodnega položaja vodi v revizionizem v taktiki, v politiki. V sovjetski publicistiki in znanstvenih delih nikjer ne pišejo in ne govore o novi etapi v razvoju socialistične revolucije, nikjer ne omenjajo, da izhodišče te revolucije ni več ena sama država socializma, marveč več držav, in zato tudi ne pišejo več o dokončnem cilju, ne o novih zavznikih v sedanji etapi itd. Vzporedno s tem političnim revizionizmom se pogloblja načelni, problematični, filozofski revizionizem. Odsev vse te breznačelnosti in onemoglega stopicanja sovjetske znanosti v povojnih letih v vprašanih svetovne ekonomike in politike pa je moralni padec, pa so nesocialistični cilji in protidemokratske kontrarevolucionarne metode sovjetskih voditeljev in njihovih informbirojevskih malikovalcev.

Prelom z marksizmom-leninizmom v vrstah Informbiroja je hkrati prelom z mednarodno solidarnostjo proletariata, s tradicijami socialističnega humanizma, pa tudi s splošnimi človeškimi temeljnimi moralnimi nazori.

Naša država in Partija se v tem trenutku dosledno in žilavo upirata vsem tem boleznim. V njenih vrstah zanesljivo in enakomerno utriplje puls boja za zmago demokracije in socializma. Na zastavi, ki jo zdaj naša Partija visoko dviga, so napisane tudi svetle besede Manifesta I. Internacionale:

«...Da zajema emancipacija dela vse države, ker ni ne lokalni, ne nacionalni, marveč socialni problem, Internacionalno združenje, kakor tudi vsa združenja ali posamezniki, ki se vključujejo vanj, menijo, da bodi temelj njihovega ravnanja z vsemi ljudmi Resnica, Pravica in Morala ne glede na barvo kože, vero in nacionalno pripadnost».

ZGODOVINA KOREJE

Površina Koreje znaša 220.741 km² s približno 26 milijonov prebivalcev, od katerih je okrog 1 milijon Japoncev. Največje mesto je Seul ali Keijo, ki ima pol milijona prebivalcev. Ostala večja mesta so: Fusan, Jengpjeng, Hamhin, Cunču, Cinču, Kvančo itd. Koreja je agrarna dežela z 80 odst. poljedelcev. Glavni pridelek je riž, ki ga gojijo na eni četrtini obdelane zemlje. Poleg tega pridelajo tudi ječmen, pšenico in druge žitarice. Poleg riža je glavna hrana soja, katero gojijo na 764.000 ha. 234.000 ha je posajenih z bombažem. Pridelujejo tudi tobak in konopljo. Gozdovi zavzemajo 73 odst. površine Koreje. Les se izvažajo predvsem na Kitajsko. Sadjarstvo je slabo razvito. Dobro pa je razvito sviloprepjetstvo. Veliko bogastvo za Korejo predstavlja ribarstvo (1.660.000 ton rib na leto). Glavne rudnine so železo in premog. Proizvodnja premoga znaša letno okrog 2 in pol milijona ton; 1936. leta je Koreja pridelala 217 tisoč ton surovega železa in 87 tisoč ton jekla, ki ga predelujejo sami v svojih livarnah. Poleg teh rudnin ima Koreja še zlato, srebro, baker, volfram, nikelj, grafit in svinec. Dobro je razvita tudi tekstilna industrija in industrija sladkorja. Koreja ima okrog 500.000 km železnic. Glavna pristanišča so: Čemulpo, Cinampo, Kunsan in Fusan.

Ze v drugi polovici 19. stoletja je prišla na Korejo borba imperialistov. 1864., 1866. in 1871. leta so v Korejo prišle francoske in ameriške ekspedicije, ki so raziskovale korejska bogastva in sklepale pogodbe ter si s tem zagotavljale koncesije. V tistem času je bila Koreja v sestavu kitajskega cesarstva. Največje interese na Koreji pa so imeli Japonci, ki so Koreji geografsko najbližji. Ze 1876. leta je Japonska vsilila Koreji težko pogodbo, s katero je bila Koreja dolžna dati japonskim ladjam prost prehod v svoja pristanišča, zagotoviti Japoncem pravico kupovati zemljišča in nuditi japonskim trgovcem najugodnejše pogoje za razvoj trgovine. Podobne sporazume so skušale skleniti tudi ZDA, Rusija in Francoska, Japonska pa je imela pri tem vodilni položaj. Japonska diplomacija se je odkrito vmešavala v notranje zadeve Koreje, sodelovala v medsebojni borbi domačih državnikov in zavirala delo tistih, ki so nasprotovali japonskemu prodiranju.

1893. in 1894. leta so nastali po vsej Kitajski veliki kmečki upori. V istih letih so se uprli tudi kmetje na Koreji. 1894. so Japonci imperialisti izkoristili to priliko (ne da bi napovedali vojno), za razdelitev kitajskega cesarstva. Slabo organizirana kitajska vojska je bila takoj razbita in so Japonci kitajski vladi vsilili težke mirovne pogoje. Kitajska je odstopila Japonci otok Formozo, oporišče za prodiranje v Južno Kitajsko, Laodunski polotok, Port Arthur itd. Koreja pa, ki predstavlja ključ za vhod na Japonsko morje, je bila proglašena za «neodvisno». Cilj Japoncev je bil, zagotoviti si baze za nadaljnje prodiranje na Kitajsko. S tem ni bila ogrožena samo Kitajska, temveč tudi ruska interesna sfera in njeni interesi na Daljnem vzhodu. Tedaj se je Rusija povezala s Francijo in Nemčijo, (ki je prav tako pričela utrjevati svoje položaje na bogatem Daljnem vzhodu). Vse tri so zahtevale od Japoncev naj se odrečejo enemu delu zavzetega kitajskega ozemlja in jim pretili s svojimi eskadrami. Sklenjen je bil sporazum in Japonci so se odrekli nekaterim predelom zasedenega ozemlja. 1896. je Rusija sklenila s Kitajsko pogodbo, da se tako brani v primeru novega japonskega napada. Obenem je Rusija dobila tudi koncesijo za gradnjo kitajske vzhodne železnice čez kitajsko ozemlje, da skrajša pot do Vladivostoka.

1897. je Nemčija zavzela kitajski zaliv Kiao Cao. Carska Rusija je protestirala, a kmalu nato se je sporazumela z Nemčijo, ki ji je svetovala, naj ona zavzame Port Arthur. Angleži, ki so se že utrdili v Južni Kitajski, so se bali ruskega prodora in so zato podpirali japonske zahteve z namenom, da ovirajo

svoje severne konkurente. Tako so se imperialisti pri razdeljevanju Kitajske napadali in medsebojno paktirali, Amerikanci pa, ki so se bali ruskega prodora preko Mandžurije na obale Tihnega oceana, so pomagali Japoncem. S to podporo je Japonska pričela priprave za vojno proti Rusiji. Koreja je postala glavna baza te borbe. Slaba korejska vlada se je takoj pokazala, da ni drugega kot marioneta, danes v ruskih rokah, a jutri v japonskih. Za tistega, ki se je pripravljajal za vojno, je predstavljala Koreja gotovo zmago. 1902. leta je japonska vlada predlagala Rusiji sledeče: Rusija naj prizna japonski protektorat nad Korejo, Japonska pa bo pustila Rusiji svobodne roke v Mandžuriji v pogledu tamkajšnjih ruskih železnic, Rusom je bilo to premalo. 1903. leta se je Japonska ponovno skušala sporazumeti s Rusijo in zahtevala, da se ji priznajo interesi na Koreji ter pravico povezati korejsko železnico s kitajsko železnico. V zameno za Korejo, je Rusija zahtevala od Japoncev, naj ji priznajo oblast nad Madžurijo, ki je v vsakem pogledu izven japonske interesne sfere. Sporazum ni bil dosežen in so Japonci l. 1904. brez ultimata napadli rusko mornarico pred Port Arthurjem. Premagana Rusija je priznala Japonski pravico nad Korejo. 1905. je bila obnovljena in razširjena angleško-japonska zveza. Angleži so ob tej priliki priznali Japoncem protektorat nad Korejo. 1907. leta je bil podpisan med Rusi in Japonci politični sporazum. Japonska je priznala Rusiji severno Madžurijo kot njeno interesno sfero, Rusija pa je prepustila Japonski poleg pravice do Koreje še južno Mandžurijo. 1905. so ZDA priznale Japonski protektorat nad Korejo, v zameno za druge interese na Daljnem vzhodu, ki jim jih je priznala Japonska. 1908. je bil podpisan sporazum med Japonsko in ZDA o «zaščiti načela enakih pravic in možnosti razvoja trgovine in industrije na Kitajskem». Japonci so priznali ameriški način «odprtih vrat» na Kitajskem in se sporazumeli, kje in kako bodo prodirali.

Končno je Rusija s sporazumom z Japonsko zapečatila tedanjo usodo Koreje. 1910. je bil podpisan nov rusko-japonski sporazum. V tajnem delu tega sporazuma sta se obe državi obvezali, da si ne bosta oškodovali specialnih interesov, ki jih ima vsaka od njih v navedenih sferah in priznavata ena drugi pravico, da lahko v svoji sferi prevzameta neobhodno potrebne mere za obrambo in zaščito svojih interesov. S tem si je Rusija utrdila svoje imperialistične položaje v severni Mandžuriji, Japonska pa v južni Mandžuriji in Koreji, ki je bila na podlagi tega sporazuma dokončno vključena v sestav japonske države.

1911. 1. je na Kitajskem začela buržoazno-demokratska revolucija. Japonska se je bala nacionalne enotnosti Kitajske in pozvala Rusijo na intervencijo v Kitajski za ponovno vzpostavitev kitajskega cesarja. Tedaj se je Rusija pripravljala za vojno proti Nemčiji v Evropi in ni mogla sprejeti japonskega predloga.

Posledice novega položaja na Kitajskem so bile za Korejo porazne. V Koreji je bil vzpostavljen barbarski režim japonske fevdalne - militaristične klike. Japonske oblasti so preganjale Korejce, jih vlačile po zaporih, ubijale in mučile. V šolah so Japonci prepovedali korejski jezik. Koreja je bila izpostavljena velikemu izkoriščanju. 700 tisoč Japoncev se je naselilo na Koreji. Prevzeli so v svoje roke ogromna naravna bogastva in začeli na široko eksploatirati domačo deleavno silo. ležišča zlata, srebra, bakra, boksita, volframa in grafitu.

V pripravah za veliko vojno na Daljnem vzhodu so Japonci na Koreji zgradili industrijo. Tako je Koreja postala vojni arzenal Japoncev na kontinentu. Gradili so vojaške železnice, ceste, pristanišča, tovarne eksploziva, livarne železa. Slabo plačani delavci so morali delati po 12 in več ur dnevno, 78 odst. kmetov je bilo brez zemlje. Dobili so jo v zakup po zelo visokih cenah od domačih in japonskih veleposesnikov, ki so bili lastniki velikih kompleksov zemljišč. Kmet je dobil le petino pridelka. Imena korejskih mest, imena in priimki ljudi so bila

spremenjena v japonska imena in zabranjena je bila tradicionalna narodna noša. V teh težkih ekonomsko socialnih in političnih razmerah v dobi japonske zasedbe se je izselilo s Koreje 1 milijon Korejcev. S Korejo pod svojo oblastjo in s takim režimom se je Japonska naglo pripravljala na imperialistično vojno proti Kitajski. Koreja je bila baza za vse japonske vojaške akcije skozi 35 let.

V takih težkih prilikah pod Japonci je Koreja ostala do 1945. l., do poraza Japonske. Ko so sovjetske čete razbile japonsko vojsko, so prodrle na Korejo. Obenem so se 1. 1945 izkrcali v pristanišču Cemulpo tudi Američani, ki so zasedli južni del Koreje. Od tedaj naprej se vleče novi spor za Korejo. 38. vzporednik loči sovjetsko od ameriške okupacijske cone. Ta črta bi morala biti začasna, ker je bilo na moskovski konferenci ministrov za zunanje zadeve sklenjeno, da se čimprej odstranijo s Koreje okupacijske čete, da se vzpostavi začasna demokratična vlada za vso Korejo s sodelovanjem vseh demokratičnih strank in organizacij.

V ta namen je bila sestavljena sovjetsko-ameriška komisija iz predstavnikov sovjetske in ameriške vojske. Komisija je bila sestavljena šele po enem letu, ker se ni ne enim ne drugim mudilo, da bi odšli s tako važnega strateškega položaja na Tihem o-

ceanu. Delo te komisije pa se je vedno zavlačevalo.

Sovjetska zveza stalno obtožuje Američane, da sabotirajo Američani pa trdijo, da so sovjetske obljube o umiku svojih čet s Severne Koreje lažnive, ker v Severni Koreji še vedno vladajo Sovjeti.

Na zahtevo Američanov je bilo 1. 1948. korejsko vprašanje postavljeno pred OZN. Zahtevali so, da se pošlje v Korejo posebno komisijo. Imenovana je bila komisija, ki že drugo leto vleče pred generalno skupščino OZN vprašanje Koreje.

Med tem časom so Američani postavili v Južni vlado in zakonodajno skupščino ter smatrajo Južno Korejo za državo zase.

Na severu so se 1. 1948. v mestu Fenjangu sestali predstavniki demokratičnih strank in organizacij, tako Severne kakor Južne Koreje in sklenili, da ustanovijo ljudsko demokratično republiko Korejo. Postavljena je bila vlada, kateri načeluje komunist Kim Ir Sem. Ta vlada se smatra za vlado Severne in Južne Koreje v smislu moskovske konference o združitvi in nedeljivosti Koreje.

Napetost med silami, ki gospodarijo na severu in onimi, ki gospodarijo na jugu, se je v zadnjih časih še bolj zaostila. Tako je prišlo do spora.

I. M.

